

Самусевич Я. В.
кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри бухгалтерського обліку
та оподаткування
Сумського державного університету

Височина А. В.
кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри бухгалтерського обліку
та оподаткування
Сумського державного університету

Samusevych Y. V.
PhD in Economic Sciences,
Senior Lecturer of Accounting and Taxation Department,
Summy State University
Vysochyna A. V.
PhD in Economic Sciences,
Senior Lecturer of Accounting and Taxation Department,
Summy State University

ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ ОЦІНЮВАННЯ ОБСЯГІВ ВИВЕДЕННЯ КАПІТАЛУ: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ¹

Анотація. У роботі розглянуто зарубіжні методики визначення обсягів виведення капіталу з країни, що використовуються на макро- та мікрорівні. Проведено аналіз досліджень основних чинників, що визначають динаміку вихідних фінансових потоків. Визначено, що основними детермінантами відтоку капіталу можна вважати різні групи економічних та політичних ризиків.

Ключові слова: виведення капіталу, методики, детермінанти, відтік капіталу, оцінювання, фінансові потоки.

Вступ та постановка проблеми. Відкритість кордонів та зростання рівня конкуренції національних економік в умовах посилення глобалізаційних тенденцій зумовлюють зростання обсягів перетоку капіталу між країнами для отримання максимальних доходів від його використання. Водночас відмінності в умовах ведення та оподаткування бізнесу і недосконалість систем фінансового контролю зумовлюють також зростання обсягів нелегального відтоку капіталу. Сьогодні, за різними оцінками, річні обсяги нелегальних фінансових потоків досягають 2–5% світового ВВП, або близько трильйона доларів США. Проблема відтоку капіталу є характерною як для країн, що розвиваються, так і для розвинених країн. Саме тому зусилля національних та міжнародних регуляторних фінансових організацій спрямовані на формування методик, що дають змогу визначити та спрогнозувати обсяги відтоку капіталу, що може бути покладено в основу оцінювання ефективності регуляторних заходів та планування діяльності щодо запобігання виведенню капіталу з країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед найбільш відомих у світі методів визначення відтоку капіталу можна відзначити розробки Д. Каддінгтона, М. Дулі, Д. Бхагваті, Н. Гермеса, Р. Ленсінка. Значний внесок у розроблення методик оцінювання відтоку капіталу зроблено фахівцями Світового банку та Міжнародного валютного фонду. З іншого боку, перспективними є результати досліджень Ч. Канта, К. Ле, П. Зака, Ч. Пуа та інших авторів, що спрямовані на виявлення основних чинників, які впливають на обсяги відтоку капіталу.

Метою статті є проведення аналізу наявних зарубіжних підходів до визначення обсягів відтоку капіталу та основних чинників формування вихідних фінансових потоків.

Результати дослідження.

У зарубіжній науковій літературі поширено три концепції трактування відтоку капіталу:

- відтік капіталу в широкому розумінні – сукупний обсяг відтоку капіталу резидентів, який міг бути інвестований у національну економіку;
- відтік капіталу у відповідь на дискримінаційні умови розміщення капіталу в національній економіці (асиметрія ризиків);
- відтік капіталу у зв'язку з нелегальними операціями [11, с. 4–6].

Розроблення методик оцінювання відтоку капіталу почалося у 1980-х роках. У табл. 1 узагальнено найбільш популярні методи оцінювання відтоку капіталу, що використовуються у світі.

Відзначимо, що розглянуті методи оцінювання відтоку капіталу використовуються переважно на макрорівні для країн у цілому. При цьому в основу агрегування статистичної інформації для проведення розрахунків покладено дані платіжного балансу країни. Так, наприклад, метод залишків, який було розроблено фахівцями Світового банку, передбачає співставлення ресурсів надходження капіталу (зовнішній борг та прямі іноземні інвестиції) та результати його використання на рівні країни (дефіцит платіжного балансу, валютні резерви). Модифікація зазначеного методу передбачає врахування змін в іноземних активах банківської системи.

Метод Дулі більшою мірою концентрується на визначенні нелегальних потоків капіталу через урахування

¹ Стаття написана в рамках науково-дослідної роботи «Економічне моделювання механізму запобігання тіньовим схемам виведення капіталу через податкові та інвестиційні канали в Україні», номер державної реєстрації 10117U003930.

Основні методики оцінювання обсягів відтоку капіталу

Назва	Чинники, що враховуються	Формула для розрахунку
Метод залишків (Residual Method)	Зміна зовнішнього боргу (ΔD), чистий потік прямих іноземних інвестицій (FI), дефіцит платіжного балансу (CA), зміна валютних резервів (ΔR)	$KF = \Delta D + FI - CA - \Delta R$
Метод Моргана Гаранті (Morgan Guaranty Method)	Зміна короткострокових іноземних активів національної банківської системи (ΔB)	$KF = \Delta D + FI - CA - \Delta R - \Delta B$
Метод Дулі (Dooley Method)	Зовнішні запозичення (FB), чистий потік прямих іноземних інвестицій (FI), дефіцит платіжного балансу (CAD), валютні резерви (R), помилки та упущення (EO), різниця зовнішніх запозичень за звітами МВФ та Світового банку (WBIMF), відсоткові доходи (INTEAR), відсоткова ставка за валютними депозитами в дол. США (rus)	$KF = FB + FI - CAD - R - EO - WBIMF - INTEAR / rus$
Метод помилок зовнішньої торгівлі (Trade Misinvoicing Method)	Вартість імпорту за звітами країн-імпортерів даної країни (PX), вартість експорту з країни (X), вартість страхування та фрахту (CIF), вартість імпорту з інших країн (IM), вартість експорту до даної країни за звітами експортерів (PM)	$TTM = PX - (X * CIF) + IM - (PM * CIF)$
Метод спекулятивного капіталу (Hot Money Method)	Сукупний короткостроковий капітал (SK), помилки та упущення (EO)	$KF = SK + EO$
Метод Світового банку	Зміна сукупного зовнішнього боргу (CDET), чисті прямі іноземні інвестиції (NFI), дефіцит платіжного балансу (CAD), акумульовані золотовалютні резерви (CRES)	$KF = CDET + NFI - CAD - CRES$
Метод активів (Asset Method)	Обсяг активів нерезидентів у закордонних банках (NRAFB)	$KF = NRAFB$

Джерело: складено за [7; 8; 12]

активів приватної форми власності, розміщених за кордоном, які не генерують доходи в національній економіці. Цей метод також передбачає врахування помилок та розбіжностей у різних статистичних базах щодо утримання аналогічних активів, а також доходів, згенерованих цими активами.

Варто звернути також увагу на метод помилок зовнішньої торгівлі, в основу якого покладено співставлення даних щодо імпорту та експорту країн – партнерів у зовнішній торгівлі. Цей метод базується на припущенні, що нелегальний відтік капіталу можна оцінити як суму фальсифікованих інвойсів зовнішньої торгівлі: країни-експортери занижують вартість вивезених товарів, тоді як країни-імпортери завищують вартість увезених товарів порівняно з їх контрагентами.

Метод спекулятивного капіталу фокусується на оцінках короткострокового відтоку капіталу у відповідь на політичні чи економічні ризики, регуляторні обмеження чи зростання економічного контролю. В основу цього методу покладено гіпотезу, що помилки та упущення платіжного балансу відображають відтік капіталу, що не завжди відповідає реальній ситуації, тому, незважаючи на популярність методу спекулятивного капіталу, методика розрахунку залишається дискусійною. Неоднозначним є також використання методу активів, який передбачає ототожнення відтоку капіталу з активами нерезидентів у закордонних банках, проблемами у використанні якого є, по-перше, обмеження виведеного капіталу нерезидентів лише банківськими активами, а по-друге, наявність банків-

ської таємниці щодо розкриття інформації про власників активів. Водночас у науковій літературі виділяють перелік методів оцінювання відтоку капіталу безпосередньо через підприємницький сектор. До таких методів належать:

- виведення прибутку підприємств через використання податкових пільг: переведення частини прибутку з підрозділів компаній, розташованих у країнах із високим рівнем оподаткування, до підрозділів у країнах із низьким рівнем. За оцінками ОЕСР, річні втрати уряду від застосування таких ініціатив становлять від 100 до 240 млрд. дол. США;
- трансфер цін та використання податкових методів для переведення прибутку: встановлення диференційованих цін для пов'язаних підрозділів компанії та незалежних фірм для зниження прибутку у високоподаткових юрисдикціях через заниження доходів та/або завищення витрат;
- переміщення прибутку з використанням офшорних зон. Основним індикатором, що використовується в розрахунках, є рівень прямих іноземних інвестицій, що надходять до країни з офшорних центрів. За приблизними оцінками, у результаті використання цих механізмів річний відтік податкових баз із країн, що розвиваються, становить близько 450 млрд. дол. США, а недоотримані податкові надходження уряду оцінюються на рівні близько 90 млрд. дол. США [3, с. 6–9].

Вищезазначені методи оцінювання відтоку капіталу довели свою ефективність на світовому рівні та активно використовуються різними організаціями. Враховуючи той факт, що зазначені методики відрізняються складом компонентів оцінювання, для отримання об'єктивних

результатів часто співставляють значення показників, розрахованих за різними методиками. Так, відповідно до звітів аналітичної американської організації Global Financial Integrity, станом на 2012 р. сукупний відтік капіталу з країн, що розвиваються, розрахований за методом спекулятивного капіталу, становить близько 261 млрд. дол. США. Водночас застосування методу помилок зовнішньої торгівлі дало змогу отримати значення показника на рівні близько 730 млрд. дол. США за аналогічний період [2].

З іншого боку, значний науковий та практичний інтерес становить також визначення чинників, що впливають на відтік капіталу з країн. Саме розуміння причин відтоку капіталу дає змогу побудувати систему економічного регулювання, ефективну в довгостроковій перспективі. Цьому аспекту присвячено низку наукових досліджень, результати яких відображає табл. 2.

Відзначимо, що базу дослідження детермінант відтоку капіталу формують переважно країни, що розвиваються. Так, Ч. Кант, досліджуючи країни, що розвиваються, у тому числі в розрізі регіонів (Східна Азія, Європа та Середземноморські країни, Латинська Америка), емпірично підтверджує зворотний зв'язок між обсягами прямих іноземних інвестицій та портфельних інвестицій (виключаючи іноземні) й обсягом відтоку капіталу, оціненого за різними методами. Така тенденція спостерігається як для загальної вибірки, так і за групами країн [4].

Проведене Ч. Пуа дослідження детермінант відтоку капіталу з Малайзії підтверджує наявність зворотного зв'язку між обсягом прямих іноземних інвестицій та відтоком капіталу. Крім того, автором виявлено, що чинниками, які зумовлюють скорочення відтоку капіталу, є зростання рівня державного боргу (що є цілком закономірним з огляду на використання запозичень для розвитку економіки) та приріст обсягу торгів на фондовому ринку. Результати даного дослідження також засвідчують факт, що політичні та фінансові ризики є досить важливим чинником впливу на динаміку відтоку капіталу: посилення соціально-політичної нестабільності в країні зумовлює зростання відтоку капіталу, тоді як у кризові періоди (азійська фінансова криза 1997–1998 рр.) обсяги відтоку капіталу є суттєво вищими, ніж у інші роки [9]. Важливу

роль політичних ризиків як причин відтоку капіталу підтвердили також Р. Ленсінк, Н. Гермес, В. Мурінде, досліджуючи 89 країн, що розвиваються [6].

К. Ле, П. Зак висувують гіпотезу, що детермінантами відтоку капіталу з країни є групи економічних та політичних ризиків. Індикаторами економічних ризиків було вибрано варіацію процентної ставки та рівень інфляції в країні, які за результатами розрахунків демонструють статистично значимий прямий вплив на відтік капіталу. При цьому приріст ВВП виступає каталізатором відтоку капіталу з країни. Вплив політичних ризиків було оцінено в розрізі трьох підгруп, за кожною з яких отримано статистично значимі результати. Так, напрям соціально-політичної нестабільності детермінує зміну обсягів відпливу капіталу через такі індикатори, як колективні протести (обернений вплив) та внутрішні заворушення і повстання (прямий вплив), що свідчить про той факт, що ненасильницьке волевиявлення зумовлює посилення процесів реформування в країні та подальшу стабілізацію національного розвитку [5]. Привертають увагу результати оцінювання впливу змін політичного режиму в країні на відтік капіталу, які демонструють, що зміна політичної більшості або меншості пов'язується зі скороченням руху капіталу, тоді як нерегулярні зміни лише посилюють його відтік. Політична невизначеність у країні також провокує зростання відтоку капіталу за її межі. Додатково авторами було протестовано чутливість відтоку капіталу до макроекономічних ризиків та виявлено, що його каталізаторами є кредитний (рівень банківської та торговельної заборгованості відносно ВВП), податковий (податкове навантаження у ВВП) та борговий (рівень витрати на обслуговування боргу відносно ВВП) ризики, а інгібіторами – притік прямих іноземних інвестицій та приватне споживання.

Досить цікавими є результати комплексного дослідження детермінант відтоку капіталу, що провели А. Анцулатос та Т. Сампаніотіс для 17 країн Східної Європи, включаючи Україну [1]. Авторами було використано різні вимірники відтоку капіталу, а також оцінено наявність відстроченого ефекту впливу окремих чинників у розрізі від одного до чотирьох кварталів.

Таблиця 2

Узагальнення досліджень щодо оцінювання детермінант відтоку капіталу

Автор	Вибірка та період дослідження	Методи дослідження	Чинники
Ч. Кант	Країни, що розвиваються, 1974–1992 рр.	Кореляційний аналіз, метод головних компонент	Прямі іноземні інвестиції, портфельні інвестиції
Ч. Пуа	Малайзія, 1975–2010 рр.	Авторегресійне моделювання з розподіленим лагом	Рівень прямих іноземних інвестицій, рівень зовнішнього боргу, розвиток фондового ринку, політичні ризики, фінансова криза
Р. Ленсінк, Н. Гермес, В. Мурінде	Країни, що розвиваються, 1970–1990 рр.	Перехресне регресійне моделювання	Політична нестабільність, індекс політичних прав, індекс правової свободи, військові конфлікти, відкритість політичних інституцій, громадська думка
А. Анцулатос, Т. Сампаніотіс	Країни Східної Європи, 1993–1999 рр.	Структурне моделювання	Інфляція, різниця національної та міжнародних номінальних процентних ставок, масштаб зовнішньої торгівлі, бюджетний баланс, зміна валютного курсу, прямі іноземні інвестиції, контроль капіталу, режим валютного курсу
К. Ле, П. Зак	Країни, що розвиваються, 1976–1991 рр.	Панельна регресія з фіксованими ефектами	Економічні ризики, політична нестабільність, зміна політичного режиму, політична невизначеність
М. Рефаї, С. Абдельхаді, С. Акел	Йорданія, 2000–2014 рр.	Метод найменших квадратів	Валовий ВВП, нелегальні фінансові потоки

Джерело: складено за [1; 4–6; 9–11]

За результатами розрахунків було виявлено, що інфляція сприяє відтоку капіталу з країни з часовим лагом у чотири квартали, тоді як приріст обсягу зовнішнього сектору економіки, оцінений як частка сукупних обсягів експорту та імпорту до ВВП країни, детермінує зростання відтоку капіталу в тому ж періоді. Поруч із цим чинниками, що стримують відтік капіталу, є зростання номінальної процентної ставки в країні (максимальний ефект спостерігається у наступному кварталі), дефіцит бюджету (стримуючий ефект скорочується зі зростанням часового лагу), а також волатильність валютного курсу, причому наявність у країні фіксованого валютного режиму скорочує відтік капіталу, тоді як інші режими валютних курсів, протестовані авторами, не забезпечують статистично значимого ефекту. Привертає увагу також вплив різниці національної та міжнародних номінальних процентних ставок на відтік капіталу. Так, перевищення національної процентної ставки над міжнародним рівнем дестимулює відтік капіталу лише з часовим лагом у чотири квартали, тоді як у більш ранні періоди спостерігається зворотний ефект. При цьому слід звернути увагу, що застосування у країні заходів щодо контролю капіталу не має статистично значимого кількісного впливу на його рух. Також авторами на відміну від попередніх досліджень не було виявлено достовірного зв'язку між обсягом прямих іноземних інвестицій та відтоком капіталу.

Розрахунки, проведені групою науковців на прикладі Йорданії, дали змогу обґрунтувати причинно-наслідкові зв'язки між ВВП країни, відтоком капіталу та нелегальними фінансовими потоками. Так, застосування тесту Грейнджера засвідчило, що лише зміни в реальному ВВП є чинником впливу на рух капіталу, тоді як інші зв'язки

не підтвердилися [10]. Побудова регресійного рівняння з оцінкою у довгостроковій перспективі дала змогу виявити, що зростання ВВП призводить до скорочення відпливу капіталу.

Висновки. Аналіз наявних методик оцінювання відтоку капіталу засвідчив, що в основу оцінювання, як правило, покладаються дані платіжного балансу країни. Водночас результати наукових досліджень, спрямованих на визначення детермінант відтоку капіталу, засвідчили наявність таких взаємозв'язків між макроекономічними показниками та обсягами відтоку капіталу:

– зростання обсягів прямих іноземних та портфельних інвестицій призводить до скорочення відтоку капіталу;

– підвищення рівня політичної нестабільності в країні зумовлює зростання обсягів виведення капіталу, тоді як соціально-політичні ризики мають різний вплив залежно від індикаторів, за якими проводиться оцінювання;

– зростання рівня державного боргу має обернений вплив на обсяги відтоку капіталу, тоді як приріст ВВП характеризується прямим зв'язком;

– інфляційний, процентний, кредитний, податковий та борговий економічні ризики є каталізаторами відтоку капіталу з країни;

– зростання відкритості економіки зумовлює приріст відтоку капіталу з часовим лагом у чотири квартали;

– зростання національної процентної ставки відносно міжнародного рівня зумовлює скорочення відтоку капіталу з часовим лагом у чотири квартали.

Таким чином, для оцінювання та прогнозування обсягів відтоку капіталу на рівні країни доцільно враховувати не лише поточний стан макроекономічного розвитку, а й рівень економічних та політичних ризиків.

Список використаних джерел:

1. Antzoulatos A., Sampaniotis T. Capital Flight In The 1990s – Lessons From E. Europe. *European Research Studies*. 2003. Vol. VI. Issue (1–2). P. 31–46.
2. Illicit Financial Flows Reports. Global Financial Integrity official web-site. URL: <http://www.gfintegrity.org/reports/> (accessed: 20.07.2018).
3. Johannesen N., Pirttila J. Capital flight and development. An overview of concepts, methods and data sources. *WIDER Working Paper*. 2016. № 95. 18 p.
4. Kant C. Foreign Direct Investment and Capital Flight. *Princeton Studies in International Finance*. New Jersey, 1996. № 80. 46 p.
5. Le Q., Zak P. Political risk and capital flight. *Journal of International Money and Finance*. 2006. Vol. 25. P. 308–329.
6. Lensink R., Hermes N., Murinde V. Capital Flight and Political Risk. *Journal of International Money and Finance*. 2000. Vol. 19(1). P. 73–92.
7. Makochekanwa A. An Empirical Investigation of Capital Flight from Zimbabwe. University of Pretoria Department of Economics Working Paper. 2007. № 11. 39 p.
8. Ndikumana L., Boyce J., Saloum Ndiaye A. Capital Flight: Measurement and Drivers. *Political Economy Research Institute Working Paper*. 2014. № 363. 64 p.
9. Puah C. Macroeconomic Determinants of Capital Flight: An Empirical Study in Malaysia. *International Business Management*. 2016. Vol. 10(13). P. 2526–2534.
10. Refai M., Abdelhadi S., Aqel S. Empirical Investigation Of Capital Flight And Economic Growth In Jordan. *International Journal of Statistics and Systems*. 2015. Vol. 10. № 2. P. 321–333.
11. Schneider B. Measuring Capital Flight: Estimates and Interpretations. *Overseas Development Institute Working Paper*. London, 2003. № 194. 98 p.
12. Yalta A.Y. Capital Flight: Conceptual and Methodological Issues. *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 2009. Vol. 1. P. 73–94.

ЗАРУБЕЖНЫЕ ПРАКТИКИ ОЦЕНИВАНИЯ ОБЪЕМОМ ВЫВОДА КАПИТАЛА: МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Аннотация. В работе рассмотрены зарубежные методики определения объемов выведения капитала со страны, которые используются на макро- и микроуровне. Проведен анализ исследований основных факторов, определяющих динамику исходящих финансовых потоков. Определено, что основными детерминантами оттока капитала могут считаться разные группы экономических и политических рисков.

Ключевые слова: вывод капитала, методики, детерминанты, отток капитала, оценивание, финансовые потоки.

FOREIGN PRACTICES OF EVALUATION OF CAPITAL FLIGHT: METHODOLOGICAL ASPECT

Summary. In this paper foreign methods of determination of capital outflows used at the macro and micro levels are considered. The analysis of different researches of the main factors determining the dynamics of the initial financial flows was carried out. It has been concluded that different groups of economic and political risks can be considered as the main determinants of capital outflows.

Key words: capital outflows, methodology, determinants, capital flight, estimation, financial flows.

УДК 336.144.2

Сидор І. П.

*кандидат економічних наук,
доцент, доцент кафедри фінансів імені С.І. Юрія
Тернопільського національного економічного університету*

Sydor I. P.

*PhD in Economics,
Associate Professor, S.I. Yurii Department of Finance,
Ternopol National Economics University*

МОНІТОРИНГ ПЛАНУВАННЯ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ: КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Анотація. У роботі проведено аналіз діючої практики планування видаткової частини місцевих бюджетів. Оцінено рівень виконання планових показників місцевих бюджетів за видатками. Визначено пріоритети у фінансуванні видатків місцевих бюджетів відповідно до програми соціально-економічного розвитку територій. Виявлено причини недовиконання планових показників та обґрунтовано напрями їх усунення для ефективного і раціонального використання бюджетних коштів.

Ключові слова: видатки місцевих бюджетів, бюджетне планування, результативні показники бюджетних програм, класифікація видатків бюджету, рівень виконання бюджету.

Вступ та постановка проблеми. Основною причиною погіршення бюджетної забезпеченості адміністративно-територіальних одиниць в останні роки більшість експертів називає відсутність коштів у державній скарбниці та уповільнення темпів економічного розвитку країни. Проте не слід забувати і про порядок бюджетного планування та його якість. Водночас саме поглиблення фактичних дисбалансів між запланованими доходами та доведеними для виконання видатками призводить до формування значного дефіциту місцевих бюджетів. Проблеми бюджетного планування в Україні пов'язані з: відсутністю прозорості бюджетного процесу; низьким рівнем виконавчої дисципліни та низькою якістю нормативно-правової бази; недосконалим механізмом розрахунку дохідної бази бюджетів усіх рівнів; неадекватними інструментами планування видатків. Усі ці проблеми створюють ризики ефективного функціонування місцевих бюджетів, а тому потребують детального вивчення і дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання вдосконалення системи бюджетного планування видатків місцевих бюджетів та наукове обґрунтування методології визначення їх обсягу й структури на перспективу з урахуванням впливу на соціально-економічний розвиток країни досліджували такі вітчизняні науковці, як: В. Геєць, Л. Карамушка, О. Кириленко, Е. Лібанова, І. Лук'яненко, І. Луніна, І. Лютий, І. Молчанов, Д. Полозенко, Л. Савич, О. Самошкіна, О. Тулай, В. Федосов, І. Чугунов, С. Юрій та ін. Проте поза їхньою увагою залишилися питання

оцінки бюджетного планування видатків місцевих бюджетів у частині досягнення планових показників, тобто виявлення причин недовиконання місцевих бюджетів за видатками та вдосконалення цього процесу.

Метою статті є проведення моніторингу планування видаткової частини місцевих бюджетів України, виявлення недоліків діючої практики та обґрунтування можливих напрямів удосконалення.

Результати дослідження.

Ефективне та результативне використання бюджетних коштів є однією з найважливіших проблем планування й виконання бюджету в умовах достатньо обмежених бюджетних ресурсів. Важливим кроком щодо вирішення цього питання є вдосконалення системи управління видатками бюджету в частині підвищення результативності їх використання. Основними завданнями при цьому визначено обґрунтування пріоритетів під час розподілу бюджетних ресурсів, застосування принципів перспективного бюджетного прогнозування і планування; оптимізація бюджетних програм з урахуванням загальнодержавних пріоритетів та вдосконалення методології оцінки їх результативності; впровадження системи контролю над цільовим і ефективним використанням бюджетних коштів, системи оцінки результативності бюджетних програм та діяльності розпорядників бюджетних коштів.

Сучасний етап розвитку бюджетних відносин характеризується посиленням ролі бюджетних видатків у процесі регулювання соціально-економічного розвитку держави